

گزارش شناسایی تعارض منافع در استانداری چهارمحال و بختیاری

دی ماه ۱۴۰۳

تعارض منافع در استناداری زمانی رخ می‌دهد که تصمیمات یا اقدامات کارکنان یا مدیران به نفع منافع شخصی یا خانوادگی آن‌ها باشد و این منافع با اهداف عمومی یا سازمانی در تضاد قرار گیرد.

این گزارش با اهداف ذیل تدوین شده است.

- شناسایی تمام موقعیت‌های تعارض منافع بالقوه و جاری
- تحلیل علل و پیامدها
- ارائه راهکارهای عملیاتی مدیریت تعارض منافع
- ارزیابی ریسک و شدت پیامدها

در استناداری چهارمحل و بختیاری، مانند سایر دستگاه‌های اجرایی، موقعیت‌های مختلفی از تعارض منافع ممکن است وجود داشته باشد که می‌تواند منجر به فساد یا کاهش کارایی شود. در ادامه، به برخی از این موقعیت‌ها، علل و پیامدهای آن‌ها، و قوانین مرتبط با هر یک پرداخته می‌شود.

۱. تصدی همزمان مسئولیت‌های دولتی و فعالیت‌های تجاری شخصی

موقعیت تعارض منافع : برخی مدیران ارشد استناداری و یا کارمندان ممکن است همزمان با مسئولیت‌های دولتی، به فعالیت‌های تجاری شخصی نیز بپردازند.

علل: عدم وجود نظارت کافی، ضعف در اجرای قوانین و نبود شفافیت در اعلام فعالیت‌های اقتصادی مسئولان.

پیامدها : امکان سوءاستفاده از موقعیت اداری برای کسب منافع شخصی، کاهش اعتماد عمومی، و ایجاد فساد اداری.

قانون مرتبط: ماده ۹ قانون رسیدگی به دارایی مقامات، مسئولان و کارگزاران جمهوری اسلامی ایران، که تصدی همزمان مشاغل دولتی و بخش خصوصی را ممنوع می‌کند.

۲. واگذاری پروژه‌ها یا قراردادهای مرتبط با بستگان مسئولان

موقعیت تعارض منافع : واگذاری پروژه‌ها یا قراردادهای دولتی به شرکت‌هایی که مالکیت یا سهام آن‌ها به بستگان نزدیک مسئولان استناداری تعلق دارد.

علل : عدم شفافیت در فرآیندهای مناقصه، نبود سامانه‌های نظارتی مؤثر، و ضعف در قوانین مربوط به تضاد منافع.

پیامدها : امکان فساد مالی، تضییع حقوق عمومی، و کاهش کیفیت پروژه‌ها به دلیل انتخاب پیمانکاران غیرمتخصص.

قانون مرتبط : ماده ۷ لایحه مدیریت تعارض منافع، که مسئولان را از دخالت در فرآیندهای مرتبط با خود یا بستگانشان منع می‌کند .

۳. هدایای غیرمتعارف از سوی پیمانکاران یا ذینفعان پروژه‌ها

موقعیت تعارض منافع : دریافت هدایای گران‌قیمت یا تسهیلات از سوی مسئولان استانداری از طرف پیمانکاران یا ذی‌نفعان پروژه‌های دولتی.

علل : کمبود قوانین شفاف در مورد هدایا، ضعف در نظارت بر رفتار مسئولان، و نبود فرهنگ اهدای هدایای مناسب.

پیامدها : امکان تأثیرگذاری بر تصمیمات اداری، ایجاد فساد، و کاهش اعتماد عمومی.

قانون مرتبط : ماده ۲ لایحه مدیریت تعارض منافع، که استفاده از موقعیت اداری برای منافع شخصی را منع می‌کند .

۴. عدم شفافیت در فرآیندهای استخدامی و انتصابات

موقعیت تعارض منافع : انتصاب افراد به سمت‌های دولتی بر اساس روابط شخصی یا سیاسی به جای شایستگی‌های حرفه‌ای.

علل : ضعف در قوانین استخدامی، نبود سامانه‌های شفاف برای ارزیابی شایستگی‌ها، و فشارهای سیاسی.

پیامدها : کاهش کارایی دستگاه‌های اجرایی، نارضایتی عمومی، و افزایش فساد اداری.

قانون مرتبط : ماده ۳ لایحه مدیریت تعارض منافع، که اشخاص مشمول را از استفاده از موقعیت اداری برای منافع شخصی منع می‌کند

۵. عدم افشای منافع شخصی یا خانوادگی در فرآیندهای تصمیم‌گیری

موقعیت تعارض منافع: عدم اعلام منافع شخصی یا خانوادگی مسئولان در فرآیندهای تصمیم‌گیری مانند صدور مجوزها یا اعطای تسهیلات.

علل: نبود قوانین شفاف در مورد افشای منافع، ضعف در فرهنگ سازمانی، و عدم نظارت مؤثر.

پیامدها: امکان تصمیم‌گیری به نفع منافع شخصی یا خانوادگی، کاهش عدالت اداری، و افزایش فساد.

قانون مرتبط: ماده ۷ لایحه مدیریت تعارض منافع، که مسئولان را از دخالت در فرآیندهای مرتبط با خود یا بستگانشان منع می‌کند.

حوزه‌ها و واحدهای حساس

واحد/معاونت	فرآیندهای پرریسک
معاونت برنامه‌ریزی و توسعه	واگذاری پروژه‌ها، تخصیص اعتبارات، قراردادهای
معاونت عمرانی	اجرای پروژه‌های عمرانی، انتخاب پیمانکاران
معاونت مالی و پشتیبانی	مدیریت بودجه، خرید و قراردادهای دریافت هدایای غیرمعارف
معاونت سیاسی اجتماعی و فرهنگی	انتصابات، مجوزها و حمایت‌ها
دفتر استاندار	تصمیمات کلان، انتصابات کلیدی، صدور مجوزها
سایر دفاتر	صدور مجوزها، ارائه تسهیلات، تصمیمات نظارتی

موقعیت‌ها و مصادیق شایع تعارض منافع در استانداری

نوع تعارض منافع	مثال در استانداری
اشتغال هم‌زمان	کارمند استانداری هم‌زمان مشاور یا سهام‌دار شرکت پیمانکار طرف قرارداد با استانداری است.
تعارض خانوادگی (نسبی یا سببی)	مدیر یا کارشناس در فرایند مناقصه یا استخدام، درباره پرونده‌ای تصمیم می‌گیرد که بستگان او در آن ذی‌نفع‌اند.
پذیرش هدیه یا امتیاز	دریافت هدیه، سفر، یا امکانات از پیمانکاران یا ارباب‌رجوع در قبال تسهیل کارشان.
درب‌های گردان (جابجایی مشکوک بین بخش دولتی و خصوصی)	کارمند پس از ترک خدمت، بلافاصله در شرکتی استخدام می‌شود که قبلاً قراردادهایش را در استانداری بررسی می‌کرد.
ذی‌نفع بودن در تصمیمات محلی	مدیر شهرستان در واگذاری زمین، پروژه، یا مجوز ساخت‌وساز، خود یا نزدیکانش نفع مستقیم دارند.
نفوذ در تخصیص بودجه یا اعتبارات استانی	تخصیص بودجه به پروژه‌هایی که مدیر یا نزدیکانش در آن سهام‌دار یا پیمانکارند.
سوءاستفاده از اطلاعات محرمانه	استفاده از اطلاعات طرح‌های توسعه شهری یا اقتصادی برای خرید زمین یا سرمایه‌گذاری شخصی.
مداخلات سیاسی یا جناحی	تصمیم‌گیری در استخدام یا واگذاری پروژه‌ها بر مبنای وابستگی سیاسی، نه شایستگی.

علل و زمینه‌های بروز تعارض منافع

دسته	شرح
فقدان شفافیت	نبود سامانه شفاف برای اعلام دارایی‌ها، قراردادهای و روابط کاری.
ضعف نظارت داخلی	ناتوانی واحدهای حراست و بازرسی در رصد تعارض منافع.
تعارض بین منافع سازمانی و شخصی	تمرکز قدرت تصمیم‌گیری در یک فرد بدون نظام کنترلی.
عدم آموزش تخصصی کارکنان	آگاهی کم از مفهوم تعارض منافع و مصادیق آن در عملکرد روزمره.
فرهنگ سازمانی مدارا با تعارض منافع	عادی شدن رفتارهایی مثل هدیه گرفتن یا توصیه‌نامه دادن.
ضعف در تدوین آیین‌نامه داخلی	نبود دستورالعمل مشخص برای اعلام، ثبت و مدیریت تعارض منافع.

پیامدهای تعارض منافع در استانداری

نوع پیامد	توضیح
فساد اداری و مالی	افزایش احتمال رشوه، تبانی و سوءاستفاده از موقعیت.
کاهش اعتماد عمومی	بی‌اعتمادی مردم به تصمیمات استانداری و نهاد دولت.
تضعیف عدالت اداری	تبعیض در توزیع منابع، فرصت‌ها و مجوزها.
کاهش کارایی دستگاه اجرایی	تصمیمات نادرست، هزینه‌های اضافی و تأخیر در اجرای پروژه‌ها.
تخریب انگیزه کارکنان سالم	دلسردی نیروهای درستکار در مواجهه با رفتارهای ناعادلانه.
آسیب به وجهه استانداری و دولت	تضعیف اعتبار عمومی و رسانه‌ای دستگاه اجرایی.

قوانین و مقررات مرتبط با مدیریت تعارض منافع

عنوان قانون یا مصوبه	نکات کلیدی	مرجع تصویب
سیاست‌های کلی نظام اداری	بر ارتقای سلامت اداری و مقابله با فساد تأکید دارد.	ابلاغی مقام معظم رهبری
برنامه "شناسایی و رفع گلوگاه‌های فسادخیز و موقعیت‌های تعارض منافع"	استانداری‌ها موظف به شناسایی و رفع موقعیت‌های تعارض منافع‌اند.	شورای عالی اداری
آیین‌نامه پیشگیری و مقابله نظام‌مند و پایدار با مفسد اقتصادی در قوه مجریه (۱۳۹۲)	بند (۴) ماده (۲) به شناسایی و کنترل گلوگاه‌های فساد و تعارض منافع می‌پردازد.	هیئت وزیران
قانون ارتقای سلامت نظام اداری و مقابله با فساد (۱۳۹۰)	در مواد مختلف، به شفافیت و سلامت اداری اشاره دارد.	مجلس شورای اسلامی
آیین‌نامه شفافیت در دستگاه‌های اجرایی (۱۳۹۸)	بر لزوم انتشار اطلاعات قراردادها و تصمیمات تأکید می‌کند.	هیئت وزیران
مصوبات ستاد هماهنگی مبارزه با مفسد اقتصادی	تعهد دستگاه‌ها به گزارش‌دهی و پیشگیری از تعارض منافع.	دولت
دستورالعمل‌های داخلی استانداری‌ها	معمولاً شامل ضوابط مربوط به حراست، بازرسی و مدیریت تعارض منافع در پروژه‌های استانی است.	وزارت کشور

ماتریس موقعیت‌های پرریسک و اقدامات کنترلی

واحد / معاونت	موقعیت پرریسک	شاخص شناسایی	اقدامات کنترلی	مسئول پیگیری
معاونت عمرانی	واگذاری پروژه‌ها به بستگان	مالکیت شرکت‌ها، روابط خانوادگی	ثبت قرارداد در سامانه شفاف، نظارت مستقل بازرسی	دفتر بازرسی استاتداری
معاونت مالی	مدیریت بودجه و خریدها	دسترسی به اطلاعات مالی، دریافت هدایا	ثبت هدایا، محدودیت تصمیم‌گیری در موارد تعارض	دفتر بازرسی استاتداری
دفتر استاندار	انتصابات کلیدی	روابط خانوادگی، فشار سیاسی	شفاف‌سازی فرآیند، افشای منافع، نظارت مستقل	دفتر بازرسی استاتداری
معاونت اجتماعی	اعطای مجوزها	روابط خانوادگی، منافع شخصی	ثبت و افشای منافع، جایگزینی تصمیم‌گیرنده	دفتر بازرسی استاتداری
فرمانداری‌ها و بخشداری‌ها	ارائه خدمات عمومی	هدایا، روابط شخصی	ثبت موارد مشکوک، نظارت ستادی	مسئول فرمانداری/بخشداری
کلیه واحدها	استفاده از اطلاعات	دسترسی به	محدودیت	دفتر بازرسی

استادداری	دسترسی، رمزگذاری اطلاعات، ثبت لاگ دسترسی	اطلاعات حساس	محرمانه	
دفتر بازرسی استادداری	ثبت در سامانه شفاف، نظارت مستقل، افشای منافع	مالکیت شرکت‌ها، ارتباط با پیمانکاران	مزایده و مناقصه	معاونت مالی و تدارکات

۳. موقعیت‌های تعارض منافع با جزئیات عملیاتی

ردیف	موقعیت	واحد/معاونت مرتبط	علل	پیامدها	قوانین مرتبط	ریسک	اقدامات عملیاتی
۱	تصدی همزمان مسئولیت دولتی و فعالیت تجاری	کلیه واحدها	ضعف نظارت، نبود سامانه اعلام فعالیت‌ها	سوءاستفاده از موقعیت، کاهش اعتماد عمومی	ماده ۹ قانون رسیدگی به دارایی مقامات	بالا	۱. الزام ثبت و افشای فعالیت‌ها ۲. پایش دوره‌ای توسط اداره کل حراست ۳. ممنوعیت فعالیت‌های تجاری در حوزه مرتبط با مسئولیت
۲	واگذاری پروژه‌ها به	معاونت عمرانی،	ضعف شفافیت	فساد مالی، کاهش	ماده ۷ لایحه	بالا	۱. ثبت کلیه

	شرکت‌های مرتبط با بستگان	برنامه‌ریزی	مناقصات، روابط خانوادگی	کیفیت پروژه‌ها	مدیریت تعارض منافع	مناقصات در سامانه شفاف ۲. کنترل مستقل اداره حراست ۳. جلوگیری از دخالت مسئولان مرتبط
۳	دریافت هدایای غیرمتعارف از پیمانکاران	معاونت مالی و پشتیبانی	ضعف قوانین هدایا، فرهنگ سازمانی	تأثیرگذاری بر تصمیمات، فساد	ماده ۲ لایحه مدیریت تعارض منافع	متوسط ۱. تدوین دستورالعمل هدایا ۲. ثبت و گزارش هدایا ۳. آموزش کارکنان در دوره‌های ادواری
۴	انتصابات بر اساس روابط شخصی/سیاسی	دفتر استاندار، معاونت‌های مختلف	فشار سیاسی، ضعف فرآیند شفاف	کاهش کارایی، نارضایتی، فساد	ماده ۳ لایحه مدیریت تعارض منافع	بالا ۱. ارزیابی شایستگی بر اساس سامانه شایستگی ۲. نظارت مستقل بر فرآیند انتصاب ۳.

افشای معیارهای انتخاب							
۵	عدم افشای منافع شخصی یا خانوادگی	کلیه واحدها	نبود سامانه افشا، ضعف فرهنگ سازمانی	تصمیم‌گیری به نفع خود یا بستگان، کاهش عدالت	ماده ۷ لایحه مدیریت تعارض منافع	بالا	۱. الزام به افشای منافع ۲. پایش و بررسی دوره‌ای ۳. آموزش و اطلاع‌رسانی
۶	استفاده از اطلاعات محرمانه برای منافع شخصی	کلیه واحدها	عدم نظارت، ضعف محرمانگی	سوءاستفاده مالی یا رقابتی	ماده ۲ لایحه مدیریت تعارض منافع	بالا	۱. کنترل دسترسی به اطلاعات ۲. آموزش محرمانگی ۳. پایش و بررسی مستمر
۷	دخالت در فرآیندهای مالی یا تسهیلات به نفع بستگان	معاونت مالی و پشتیبانی، اجتماعی	روابط خانوادگی، ضعف کنترل داخلی	تضییع منابع عمومی، فساد مالی	ماده ۷ لایحه مدیریت تعارض منافع	بالا	۱. جداسازی مسئولیت‌ها ۲. کنترل داخلی و ثبت کلیه اقدامات ۳. افشای منافع مرتبط

برای مدیریت مؤثر موقعیت‌های تعارض منافع در استانداری چهارمحال و بختیاری، پیشنهاد می‌شود که این دستگاه اجرایی:

- سیاست‌های شفاف‌سازی و افشای منافع را تدوین و اجرا کند.
- فرآیندهای استخدامی و انتصابات را بر اساس شایستگی‌های حرفه‌ای و با نظارت دقیق انجام دهد.
- آموزش‌های لازم در زمینه اخلاق اداری و قوانین مرتبط با تعارض منافع را برای کارکنان خود فراهم کند.
- سیستم‌های نظارتی مؤثری برای شناسایی و مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع پیاده‌سازی کند.
- هر مدیر و کارمند باید فرم اعلام تعارض منافع را هنگام شروع مسئولیت پر کند.
- هرگونه ارتباط مالی یا خانوادگی با پیمانکاران و ارباب‌رجوع باید ثبت و گزارش شود.
- واحدهای حراست و بازرسی باید به‌صورت دوره‌ای بررسی کنند که در تصمیمات اداری تعارض منافع وجود نداشته باشد.
- لازم است آموزش‌های سالانه درباره تعارض منافع برای مدیران و کارشناسان برگزار شود.

اجرای این اقدامات می‌تواند به کاهش فساد، افزایش کارایی، و ارتقای اعتماد عمومی به دستگاه‌های اجرایی استان کمک کند.